

วรรณกรรมต่อต้านสงครามของไฮนริช เบิล

นางสาว นลินธร วรานุภาพกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-591-9

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

119282734

HEINRICH BÖLL'S ANTI-WAR LITERARY WORKS

Miss Nalintorn Waranupakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-591-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วรรณกรรมต่อต้านสงครามของไฮนริช เบิล
โดย นางสาวนลินธร วรรณภาพกุล
ภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. พรสวรรค์ วัฒนางกูร

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....*Prasert Wongkum*.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ติงศภักดิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*Prasert Wongkum*.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร)

.....*Anongkarnak*.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์)

.....*Prasert Wongkum*.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรสวรรค์ วัฒนางกูร)

.....*Nimit Suwannakorn*.....กรรมการ
(อาจารย์ สุรียา สุไลมาน)

นลินธร วรานุภาพกุล : วรรณกรรมต่อต้านสงครามของไฮนริช เบิล (HEINRICH BÖLL'S ANTI-WAR LITERARY WORKS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. อนงค์นาฏ เถลิงวิทย์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร. พรสวรรค์ วัฒนางกูร ; 151 หน้า.
ISBN 974-333-591-9

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาอิทธิพลของสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีต่อวรรณกรรมของ ไฮนริช เบิลและเพื่อวิเคราะห์ลักษณะต่อต้านสงครามที่ปรากฏในวรรณกรรม 5 เรื่อง คือ *And Where Were You, Adam ?*, *The Clown*, *Group Portrait with Lady*, *Traveller*, *if You Come to Spa...* และ *น้ำเฟร็ดของผม*

ผลการวิจัยพบว่า ไฮนริช เบิลใช้ประสบการณ์ในวัยเยาว์ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการนาซีและประสบการณ์จากการเป็นทหารในสงครามมาสร้างสรรค์วรรณกรรมที่มีลักษณะต่อต้านสงคราม แนวคิดต่อต้านสงครามที่พบในวรรณกรรม คือ การโจมตีระบบทหารและการต่อต้านแนวคิดชาตินิยม การประณาม "ความไร้สาระ" ของการทำสงคราม ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าสงครามคือโศกนาฏกรรมของมนุษยชาติ

นอกจากนี้ วรรณกรรมของเบิลยังเป็นวรรณกรรมที่มีลักษณะวิพากษ์สังคมเยอรมนีภายหลังจากการสิ้นสุดของสงคราม ประเด็นสำคัญที่เบิลหยิบยกขึ้นมาเสนอในการวิพากษ์สังคม ได้แก่ การโจมตีชาวเยอรมันที่เคยสนับสนุนการทำสงคราม การวิพากษ์บุคคลในคริสต์จักรนิกายโรมันคาทอลิก และการวิพากษ์วิถีชีวิตและสังคมเยอรมนีตะวันตกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ภาควิชา.....วรรณคดีเปรียบเทียบ.....ลายมือชื่อนิลิต.....นลินธร วรานุภาพกุล.....
สาขาวิชา.....วรรณคดีเปรียบเทียบ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2542.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3970782222 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: ANTI-WAR / HEINRICH BÖLL

NALINTORN WARANUPAPKUL : HEINRICH BÖLL' ANTI-WAR LITERARY WORKS. THESIS ADVISER : ASSO. PROF. ANONGNAT THAKOENGVIDH, Ph.D. THESIS COADVISER : ASSO. PROF. PORNSAN WATANANGURA, Ph.D. 151 pp. ISBN 974-333-591-9.

This thesis is aimed at studying the influence of the Second World War on Heinrich Böll's literary works and analyzing the anti-war aspects of his works, *And Where Were You, Adam?*, *The Clown*, *Group Portrait with Lady*, *Traveller, if You Come to Spa...* and *Na-Fred-Khong-Phom (Mein Onkel Fred)*.

The study shows that Böll employed his early life's experience under the Nazi-Rule together with his war experience as a soldier to create his anti-war literary works. The main ideas of Böll's works are anti-militarism, anti-Nazism, the absurdity of war and war as a tragedy of humanity.

Besides, Böll's works also concern the postwar German society. Their important aspects in this regard are attack on the Germans who were responsible for the war, and criticism of the Catholic Church, the German way of life and the German postwar society.

ภาควิชา.....วรรณคดีเปรียบเทียบ.....ลายมือชื่อนิสิต.....นลินธร วรรณภาพกุล
สาขาวิชา.....วรรณคดีเปรียบเทียบ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....Jimmy Theew
ปีการศึกษา.....2542.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....มานะ วิบูลย์

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในพระคุณของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. พรสวรรค์ วัฒนางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและอาจารย์ สุรียา สุไลมาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุ่มเท กำลังกาย กำลังใจและเวลาอันมีค่า ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ เล่มนี้สำเร็จลุล่วงในที่สุด

ผู้วิจัยขอระลึกในพระคุณของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิจ ที่ได้ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งแก่ผู้วิจัย ทั้งได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยตั้งแต่การเลือกหัวข้อ วิทยานิพนธ์ รวมทั้งเชื้อเพื่อให้ข้อมูลหลักเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณกมล ศรีสมพันธ์ ที่ให้ความเชื่อเพื่อและคอยให้ความช่วยเหลือ ด้านการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้งเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ถนอมนวล หิรัญเทพ คุณมธุรส กุลจินต์ คุณพิมพ์ลาพร วงศ์ชินศรี คุณวาทีณี สุนทรา คุณวิยะดา พรหมจิตต์ คุณวิไลพรรณ สุคนธ์ทรัพย์ คุณศศธร กล้าหาญ คุณกัณวีร์ สันติกุล และคุณจากรุวรรณ เขาว์นวม ที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานบริษัทการบินไทยฯที่เชื้อเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถ ปลีกตัวจากงานเพื่อทำการศึกษาและทำงานวิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้เห็นความสำคัญของการศึกษาและมอบ โอกาสทางการศึกษาทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย ทั้งคอยเป็นกำลังใจที่สำคัญ และขอขอบคุณ คุณพรภักดิ์ คุณนवल คุณทิต ที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 ไชนริช เบิล กับสงครามโลกครั้งที่ 2.....	8
2.1 ชีวิตประวัติของไชนริช เบิล โดยสังเขป.....	8
2.2 ไชนริช เบิล กับสังคมนิยมก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และประสบการณ์การเป็นทหาร.....	10
2.3 ไชนริช เบิล กับสังคมนิยมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2.....	24
3 ไชนริช เบิล กับงานประพันธ์ต่อต้านสงคราม.....	34
3.1 บริบทของวรรณกรรมสงครามร่วมสมัย.....	35
3.2 ลักษณะงานประพันธ์ต่อต้านสงครามของไชนริช เบิล.....	37
3.2.1 แก่นเรื่อง.....	39
3.2.2 ตัวละคร.....	47
3.2.3 ฉากและบรรยากาศ.....	54

สารบัญ (ต่อ)

4	แนวคิดต่อต้านสงครามที่ปรากฏในวรรณกรรมของ ไฮน์ริช เบิล.....	65
4.1	การต่อต้านระบบทหาร.....	66
4.2	การต่อต้านแนวคิดนิยม.....	79
4.3	การประนาม “ความไร้สาระ” ของการทำสงคราม	89
4.4	การแสดงให้เห็นถึงการสูญเสียตัวตนของมนุษย์ในภาวะสงคราม.....	104
4.5	สงครามคือโศกนาฏกรรมของมนุษยชาติ.....	107
5	ลักษณะวิพากษ์สังคมในวรรณกรรมต่อต้านสงครามของไฮน์ริช เบิล.....	114
5.1	การโจมตีชาวเยอรมันที่เคยสนับสนุนการทำสงคราม และลัทธิชาตินิยมนาซี.....	119
5.2	การวิพากษ์บุคคลในคริสต์จักรนิกายโรมันคาทอลิก.....	128
5.3	การวิพากษ์วิถีชีวิตและสังคมเยอรมนีหลังสงครามโลกครั้งที่.....	135
6	บทสรุป.....	145
	รายการอ้างอิง.....	148
	บรรณานุกรม.....	150
	ประวัติผู้วิจัย.....	151